

Halina PAWLAK
Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

LUDNOŚĆ MIEJSCOWA A IMIGRANCI Z WIELKIEGO MIASTA

INHABITANTS AND IMMIGRANTS FROM LARGE CITIES

ABSTRACT: The article shows problems of Kraków suburban areas, which are the result of a dynamic suburbanisation processes. Focus is made on specific elements of quality of life associated with relations between native suburban residents and newcomers from urban areas. The research has been done amongst farmers living in Gdów community in Kraków Metropolitan Area. Respondents are concerned about their new neighbors from large cities and tensions that arise from the lack of understanding for their agricultural activities. Native suburban residents are afraid of the negative influence of urban lifestyle on their children, but at the same time they understand that they themselves are responsible for sustaining traditions and culture of their region. However, they are also aware that the development of Kraków Metropolitan Area creates new jobs and better educational opportunities.

KEY WORDS: level of living, rural areas, commuting area

Wprowadzenie

Tereny podmiejskie to jedne z najbardziej dynamicznie rozwijających się obszarów w Polsce. Wzrost gęstości zabudowy mieszkaniowej i napływ nowych mieszkańców zmieniają funkcje terenów nie tylko w strefie bezpośrednio przylegającej do miasta, ale i na obszarach stanowiących strefy dojazdów do pracy.

Badania poziomu i jakości życia mają charakter interdyscyplinarny i prowadzone są przez socjologów, psychologów, geografów, ekonomistów, urbanistów. Ograniczeniem możliwości porównania wyników badań jest dość dowolne traktowanie, często synonimiczne, pojęć poziomu i jakości życia, a także kategorii im pokrewnych (Zborowski 2005). Według Liszewskiego poziom i jakość życia to mierniki wartościujące warunki życia człowieka. Jakość życia to stopień zadowolenia człowieka z warunków życia, czyli ze stanu, w jakim on żyje (Liszewski 2004). Inna definicja wskazuje, że na jakość życia składa się grupa potrzeb nie tylko materialnych, lecz również społecznych, związanych

z funkcjonowaniem jednostki w społeczeństwie, oraz duchowych, związanych z samo-realizacją i rozwojem osobowości (Ostasiewicz 2002, Słaby 1990).

Pomimo tak dużej złożoności pojęcia jakość życia jest elementem zawierającym w diagnozach służących do monitorowania ważnych aspektów życia mieszkańców. Dzięki temu istnieje możliwość badania istotnych problemów społecznych. Zmiany, jakie zachodzą na obszarach objętych procesem suburbanizacji, mają wpływ na kształtowanie się warunków życia, stylu życia i nowych struktur społecznych. Rdzenni mieszkańcy muszą się zmierzyć z odmiennymi oczekiwaniami, innym stylem życia, jakie charakteryzują ludność napływową. Zrozumiały są więc ich obawy, ale i nadzieje związane z ułożeniem relacji społecznych z imigrantami. Istotne poznawczo jest określenie stopnia akceptacji dla zmian, jakie zachodzą w wyniku napływu osób z miasta na tereny wiejskie.

Celem pracy jest przedstawienie postaw mieszkańców strefy podmiejskiej wobec ludności napływowej z dużego miasta. W pracy wykorzystano dane pochodzące z badań ankietowych przeprowadzonych metodą kwestionariusza ankiety. Pytania skierowano do mieszkańców gminy Gdów zajmujących się produkcją rolniczą.

Charakterystyka obszaru badań

Gmina Gdów jest jedną z gmin leżących w strefie dojazdów do pracy do miasta centralnego Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego (KOM). Zaliczenia gminy Gdów do strefy dojazdów do pracy dokonano na podstawie przeprowadzonej delimitacji KOM (Zborowski i in. 2010). Autorzy dokonali typologii na podstawie kryteriów funkcjonalnych i strukturalnych. Przeprowadzono analizę zasięgu przestrzennego oddziaływania Krakowa (miasta centralnego). Jako główny miernik oddziaływania miasta przyjęto dojazdy do pracy i usług, a także dostępność komunikacyjną wyznaczoną na podstawie liczby połączeń autobusowych, minibusowych i kolejowych z poszczególnych gmin do Krakowa i czasu dojazdu. Analizy czynników strukturalnych dokonano w oparciu o cztery mierniki: demograficzny, społeczny, ekonomiczny oraz infrastrukturalny (Zborowski i in. 2010).

Gmina Gdów jest gminą wiejską leżącą w centralnej części województwa małopolskiego, w powiecie wielickim. Spośród 1334 podmiotów gospodarczych sektora prywatnego działających na terenie gminy (GUS) w 2010 r. dominowały działalności handlowe, naprawcze, budowlane, przetwórcze i transportowe. Od 2000 r. wzrosła liczba podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców, w 2010 r. na 1000 mieszkańców przypadało 18 podmiotów sektora prywatnego (średnia dla gmin KOM wynosiła 24). W ostatnich latach wzrosła również liczba budynków mieszkalnych oddanych do użytkowania. W 2010 r. była ona ponad trzykrotnie wyższa w stosunku do 2002 roku. Użytki rolne zajmują około 63% powierzchni gminy (GUS 2011). Porównując wielkość użytków rolnych z 2010 r. do danych z 2002 r., można zauważyć, że zmalała, natomiast o prawie 30% wzrosła liczba gospodarstw użytkujących powierzchnię po-

wyżej 10 ha (GUS 2011). Liczba producentów rolnych pochodzących z gminy Gdów, zarejestrowanych w ewidencji Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, stanowi około 8% wszystkich mieszkańców gminy (ARiMR 2011). Gmina Gdów ma więc zróżnicowany funkcjonalnie charakter, występuje tu rolnictwo jako tradycyjny element działalności na obszarach wiejskich, wzrasta jednocześnie udział firm usługowych, przetwórczych, handlu, rośnie też rola mieszkalnictwa, rekreacji i turystyki. Te cechy wskazują na zmiany funkcjonalne, jakie zachodzą na tym terenie.

Wyniki badań

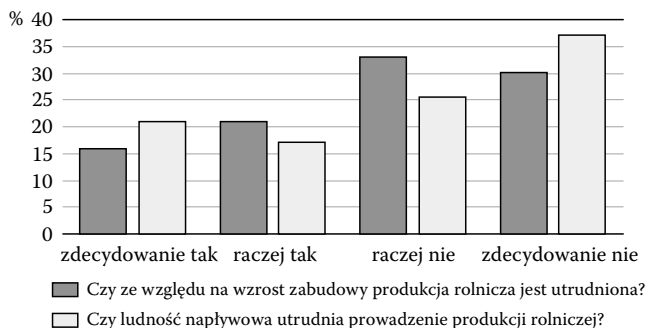
W opracowaniu przedstawiono część wyników badań przeprowadzonych w wybranych gminach KOM. Dotyczyły one postaw mieszkańców terenów wiejskich wobec ludności napływowej z miasta. Badania w gminie Gdów, przeprowadzone w czerwcu 2011 r., miały charakter pogłębiony. Ankietowaniem objęto bowiem rdzennych mieszkańców terenów wiejskich zajmujących się produkcją rolniczą. W badaniu wzięło udział 128 osób mieszkających na terenie gminy Gdów, zarejestrowanych w ARiMR jako producenci rolni. Respondenci stanowili 12% ogółu rolników pochodzących z gminy Gdów, którzy złożyli wnioski o dopłaty obszarowe w 2011 r.

Aby zrealizować cel pracy, zadano respondentom kilka pytań dotyczących obaw i nadziei związanych z napływem ludności miejskiej na tereny wiejskie. Pytania były związane z następującymi zagadnieniami: możliwościami prowadzenia gospodarstw rolnych w warunkach napływu ludności z miasta, obawami i relacjami wobec ludności napływowej, a także oceną wpływu wzorców miejskich na zachowanie lokalnych tradycji oraz wpływem ludności napływowej na postawy miejscowej młodzieży.

W przeprowadzonej ankiecie postawiono pytania, czy pojawienie się nowych zabudowań mieszkalnych wraz z infrastrukturą (ogrodzenia, słupy energetyczne, drogi dojazdowe) ogranicza prowadzenie zabiegów agrotechnicznych oraz czy ludność napływowa utrudnia prowadzenie produkcji rolniczej. Zarówno na pytanie o wzrost liczby zabudowań, jak i o stosunek ludności napływowej do prowadzenia zabiegów agrotechnicznych zdecydowanie przeważają odpowiedzi nieświadczące o negatywnym wpływie nowych mieszkańców na prowadzenie działalności rolniczej (rysunek 1). Na pytanie, czy zwiększanie się powierzchni zabudowanej utrudnia prowadzenie działalności rolniczej, negatywnie odpowiedziało 63% respondentów („raczej nie” – 33%, „zdecydowanie nie” – 30%). Natomiast negatywnej odpowiedzi na pytanie, czy ludność napływowa utrudnia prowadzenie produkcji rolniczej, udzieliło 62% osób („raczej nie” – 25%, „zdecydowanie nie” – 37%).

W grupie respondentów odpowiadających twierdząco zarówno na pytanie 1, jak i 2 było aż 75% rolników posiadających gospodarstwa powyżej 10 ha (tabela 1).

Ze względu na większą skalę prowadzonej produkcji oraz użytkowanie gruntów w kilku miejscowościach, a także korzystanie ze specjalistycznego sprzętu o dużych parametrach technicznych rolnicy częściej spotykali się z utrudnieniami wynikający-

Rys. 1. Opinie dotyczące możliwości prowadzenia gospodarstwa rolnego w warunkach napływu ludności z dużego miasta

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 1

Opinie dotyczące możliwości prowadzenia gospodarstwa rolnego w warunkach napływu ludności z dużego miasta ze względu na wielkość gospodarstw

Pytania ankietowe	Wielkość gospodarstwa (ha)	Odpowiedzi respondentów (%)			
		zdecydowanie tak	raczej tak	raczej nie	zdecydowanie nie
Czy ze względu na wzrost zabudowy mieszkaniowej jest utrudniona produkcja rolnicza?	do 10 ha	8	18	39	35
	powyżej 10 ha	50	25	8	17
Czy ludność napływowa utrudnia prowadzenie produkcji rolniczej?	do 10 ha	14	14	29	43
	powyżej 10 ha	50	25	8	17

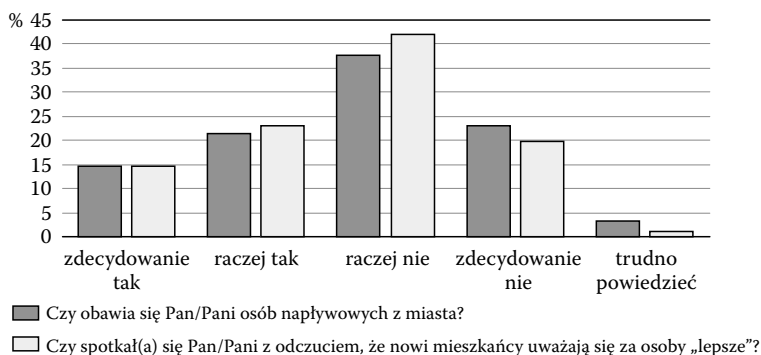
Źródło: Opracowanie własne.

mi z powiększania się terenów zabudowanych. Dla tych osób produkcja rolnicza była głównym źródłem dochodu i wszelkie utrudnienia, z jakimi się zetknęli, potęgowały obawy i niepewność o prowadzenie tej działalności w przyszłości. Trudności, na jakie napotykali rolnicy przy prowadzeniu produkcji rolniczej, wynikające z rozrostu powierzchni zabudowanej, można podzielić na dwie grupy:

- infrastrukturalne: utrudniony dojazd do pól (nowe ogrodzenia), budowy na działkach dotychczas nieużytkowanych, wąskie pobocza dróg publicznych, zagradzanie dróg tzw. służebnych, powstawanie nowych budynków mieszkalnych w bliskiej odległości od budynków inwentarskich i budowli rolniczych (np. płyt obornikowych, silosów do kiszzonek);
- społeczne: reakcje ludności napływowej na zapach z budynków inwentarskich, płyt obornikowych, silosów na kiszzonek, wywożonego obornika, gnojówki, na hałas maszyn rolniczych; prace polowe prowadzone po godzinie 22, zanieczyszczenie dróg, zabiegi chemizacyjne na polach.

Pomimo że rolnicy mają poczucie, iż działalność rolnicza może się wiązać z utrudnieniami, trudno im zrozumieć sposób, w jaki nowi mieszkańcy reagują na uciążliwość prowadzenia tej działalności. Są to zgłoszenia na policję, dawanie do zrozumienia, że to rolnicy muszą się dostosować do nowej sytuacji. Takie zachowania nie sprzyjają integracji, a raczej rodzą napięcia i podział na „nas i ich”. Nie sprzyja to również modernizacji i rozwojowi gospodarstw, rozbudowie budynków inwentarskich, gospodarczych, budowli służących do produkcji (suszarni, silosów itp.). Respondenci wyrażali obawy, czy po przekształceniu na tereny budowlane sąsiadujących z ich gospodarstwami działek powstające zabudowania gospodarskie nie spowodują zatargów z osiedlającą się ludnością napływową.

Opinie mieszkańców na temat ludności napływowej badano, zadając pytanie: „Czy obawia się Pan/Pani osób napływowych z miasta” (rysunek 2). Spośród respondentów 36% odpowiedziało twierdząco. Podobna grupa osób (38%) wyraziła odczucie, że mieszkańcy napływowi uważają się za osoby „lepsze”.

Rys. 2. Obawy i relacje wobec ludności napływowej

Źródło: Opracowanie własne.

Jedną ze zmiennych różnicujących opinie respondentów był ich wiek. Najwięcej obaw wobec ludności napływowej przejawiali mieszkańcy w wieku do 40 lat (tabela 2). Im starsi respondenci, tym mieli mniejsze obawy w stosunku do nowych mieszkańców. Na podstawie dodatkowych informacji udzielonych podczas badań można stwierdzić, że większe obawy osób w wieku do 40 lat wynikały z częstszych kontaktów z nowymi mieszkańcami w miejscach publicznych, placówkach oświatowych. Osoby te również częściej spotkały się z odczuciem, że są traktowane przez nowych mieszkańców jako „gorsze”. Te negatywne doświadczenia mogły mieć wpływ na większe obawy osób w młodszej grupie wiekowej respondentów w stosunku do imigrantów z miasta.

Wpływ poziomu wykształcenia na postrzeganie ludności napływowej był znaczący (tabela 3).

Szczególnie jest to widoczne w odpowiedziach związanych z obawami wobec imigrantów. Respondenci o wyższym poziomie wykształcenia wykazywali większe

Tabela 2

Obawy i relacje wobec ludności napływowej ze względu na wiek respondentów

Pytania ankietowe	Wiek respondentów (lata)	Odpowiedzi respondentów (%)			
		zdecydowanie tak	raczej tak	raczej nie	zdecydowanie nie
Czy obawia się Pan/Pani osób napływowych z miasta?	25–40	15	31	46	8
	41–55	16	22	30	27
	56–65	9	9	55	27
Czy spotkał(a) się Pan/Pani z odczuciem, że nowi mieszkańcy uważają się za osoby „lepsze”?	25–40	16	38	38	8
	41–55	19	16	43	22
	56–65	9	27	37	27

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 3

Obawy i relacje wobec ludności napływowej ze względu na wykształcenie respondentów

Pytania ankietowe	Wykształcenie respondentów	Odpowiedzi respondentów (%)			
		zdecydowanie tak	raczej tak	raczej nie	zdecydowanie nie
Czy obawia się Pan/Pani osób napływowych z miasta?	podstawowe i zawodowe	11	18	45	24
	średnie i wyższe	22	26	26	22
Czy spotkał(a) się Pan/Pani z odczuciem, że nowi mieszkańcy uważają się za osoby „lepsze”?	podstawowe i zawodowe	11	26	42	21
	średnie i wyższe	22	17	40	17

Źródło: Opracowanie własne.

obawy wobec ludności napływowej niż mieszkańcy z wykształceniem podstawowym i zawodowym. Wynikało to prawdopodobnie z większej świadomości zachodzących zmian i ich konsekwencji dla obszarów wiejskich. Jednak realne zetknięcie się z wartościującymi opiniami osób napływowych dotyczyło tej samej liczby respondentów z wykształceniem podstawowym i zawodowym, jak też średnim i wyższym.

Obawy dotyczące zanikania tradycji i kultury regionu wynikające z napływu ludności podziela 31% ankietowanych, z tego zaledwie 3% zdecydowanie się tego obawia (rysunek 3).Większość respondentów uważa, że kultywowanie tradycji zależy głównie od zaangażowania mieszkańców, podobnie jak zaangażowanie w inne sprawy społeczne. Wielu respondentów, głównie kobiety, zauważa, że mieszkańcy napływowi chętnie angażują się w kultywowanie istniejących tradycji, kobiety zapisują się do kół gospodyń wiejskich, uczą się przepisów lokalnych potraw, chętnie dzielą się umiejętnościami i zdolnościami przy organizowaniu imprez kulturalnych, w niektórych przypadkach stają się liderkami w danej społeczności i aktywizują tę społeczność do różnego rodzaju działań.

Rys. 3. Ocena wpływu wzorców miejskich na zachowanie tradycji regionu oraz na postawy młodzieży

Źródło: Opracowanie własne.

Kolejnego zakresu obaw ludności wiejskiej dotyczyło pytanie o zmiany wzorców zachowań młodzieży. 59% respondentów zauważa wpływ wzorców zachowań wynikających z mieszkania w bliskiej odległości od Krakowa, 37% nie widzi zależności, 4% nie ma zdania. Osoby zauważające, że istnieje takie zjawisko, postrzegają je zarówno w kategoriach negatywnych, jak i pozytywnych. Pośród elementów pozytywnych określano chęć podejmowania nauki w celu uzyskania lepszej pracy i korzystanie z ośrodków kulturalnych. Natomiast jako zachowania negatywne wymieniono: udział w masowych rozrywkach, powielanie mody w zakresie ubioru, stylu bycia, sposobu spędzania wolnego czasu, stylu nawiązywania kontaktów i tworzenia więzi społecznych.

Postrzeżenie zależności między napływem ludności miejskiej a zanikaniem tradycji i kultury regionu największe jest w grupie osób w wieku 25–55 lat, natomiast osoby starsze (56–65 lat) nie łączą tych dwóch zjawisk (tabela 4). Nikt z respondentów z tej grupy wiekowej nie wybrał odpowiedzi „decydowanie tak”, wybrano natomiast najczęściej odpowiedzi negatywnych, a więc przedstawiających brak zależności pomiędzy kultywowaniem tradycji a napływem nowych mieszkańców na tereny wiejskie. Można przypuszczać, że mieszkańcy w wieku 56–65 lat dostrzegają, iż ciągłość w kultywowaniu tradycji regionu zależna jest głównie od zaangażowania się pokoleń starszych w przekazywanie tradycji ludziom młodym. W przypadku pytania o wpływ wzorców zachowań miejskich na młodzież twierdząco odpowiedziała większość (powyżej 70%) respondentów w najmłodszej i najstarszej grupie wiekowej. Podobnie odpowiedziała znaczna grupa mieszkańców w wieku 41–55 lat (prawie 50%). Tak małe zróżnicowanie ocen w poszczególnych grupach może wynikać ze świadomości zmian zachodzących w sposobie życia, a także z powszechności występowania zjawisk uznawanych jako wzorce miejskie.

Zróżnicowanie oceny wspomnianych aspektów życia ze względu na wykształcenie było znaczące w przypadku pytania o wpływ imigracji ludności miejskiej na zanikanie tradycji i kultury regionu (tabela 5). Podobnie jak w przypadku obaw w stosunku do osób napływowych z miasta, respondenci z wykształceniem średnim i wyższym

Tabela 4

Ocena wpływu wzorców miejskich na zachowanie tradycji regionu oraz na postawy młodzieży ze względu na wiek respondentów

Pytania ankietowe	Wiek respondentów (lata)	Odpowiedzi respondentów (%)			
		zdecydowanie tak	raczej tak	raczej nie	zdecydowanie nie
Czy napływ osób spoza miejscowości spowoduje, że zaniknie tradycja i kultura regionu?	25–40	8	31	45	8
	41–55	3	32	51	11
	56–65	0	18	55	27
Czy dostrzega Pan/Pani wpływ Krakowa na wzorce zachowań młodzieży w Pana/Pani miejscowości?	25–40	15	62	15	0
	41–55	16	32	43	6
	56–65	18	55	9	18

Źródło: Opracowanie własne.

wyraźniej dostrzegają związek pomiędzy napływem nowych mieszkańców a zanikaniem tradycji i kultury regionu. Twierdząco na to pytanie odpowiedziało 44% osób posiadających wykształcenie średnie i wyższe. W przypadku pytania o wpływ wzorców miejskich na postawy młodzieży poziom wykształcenia w nieznacznym stopniu różnicował respondentów. Ponad 50% badanych zauważa tę zależność, jedynie osoby z wykształceniem średnim i wyższym są bardziej zdecydowane w swoich opiniach.

Tabela 5

Ocena wpływu wzorców miejskich na zachowanie tradycji regionu oraz na postawy młodzieży ze względu na wykształcenie respondentów

Pytania ankietowe	Wykształcenie respondentów	Odpowiedzi respondentów (%)			
		zdecydowanie tak	raczej tak	raczej nie	zdecydowanie nie
Czy napływ osób spoza miejscowości spowoduje, że zaniknie tradycja i kultura regionu?	podstawowe i zawodowe	0	26	63	11
	średnie i wyższe	9	35	35	17
Czy dostrzega Pan/Pani wpływ Krakowa na wzorce zachowań młodzieży w Pana/Pani miejscowości?	podstawowe i zawodowe	14	42	34	8
	średnie i wyższe	22	43	27	4

Źródło: Opracowanie własne.

Podsumowanie

Rozwój procesów suburbanizacji na obszarach wiejskich położonych w strefie oddziaływania miasta spowodował pojawienie się nowych zjawisk: napływ ludności,

wzrost działalności pozarolniczej, kształtowanie się pozarolniczego rynku pracy, zmniejszanie produkcji rolniczej. Obserwując wzrost napływu mieszkańców miasta centralnego, można przypuszczać, że nastąpią szybkie postępy suburbanizacji w gminach, które dzisiaj są w strefie dojazdów do pracy. Tereny te są atrakcyjne dla mieszkańców miast zarówno ze względu na walory przyrodnicze, jak i ekonomiczne (niższe ceny działek). Dlatego oprócz podejmowania działań infrastrukturalnych, planistycznych, komunikacyjnych należy zwrócić uwagę na aspekt społeczny procesu suburbanizacji.

Zachodzący proces suburbanizacji, często przybierający formę *urban sprawl*, powoduje wzmogłą presję na środowisko, ubytek terenów rolniczych, obniżenie jakości krajobrazu. Pojawiają się związane z tym problemy infrastrukturalne zaniedbane w procesie planowania (problemy z drogami dojazdowymi, duże koszty przyłączeń mediów, bliska odległość od infrastruktury rolniczej). Rodzi to napięcia społeczne, konflikty związane z odmiennymi priorytetami ludności napływowej i rdzennej. Zatem ład społeczny i dobre więzi sąsiedzkie, które stanowią istotne elementy jakości życia, powinny być znaczącymi elementami badań procesu suburbanizacji.

Rdzenni mieszkańcy gminy Gdów zauważali problemy wynikające z napływem ludności miejskiej na tereny wiejskie. Mimo to większość respondentów nie spotkała się z utrudnieniami w prowadzeniu działalności rolniczej, jak również większość z nich nie obawiała się osób napływowych. Wśród mieszkańców, którzy mieli negatywne doświadczenia związane z utrudnieniami w prowadzeniu działalności rolniczej, większość stanowili producenci rolni posiadający duże gospodarstwa (powyżej 10 ha). Częściej bowiem spotykali się z nowymi sąsiadami, a ze względu na skalę prowadzonej działalności dotyczyły ich utrudnienia związane z rozbudową infrastruktury mieszkaniowej. Prowadzona przez nich produkcja była głównym źródłem utrzymania, obawiali się więc utrudnień i braku zrozumienia dla swojej działalności.

Uzyskane wyniki badań pozwoliły również stwierdzić, że czynniki, które różnicują postawy wobec imigrantów, to wiek i wykształcenie mieszkańców. Osoby młodsze wyraźniej wskazują na obawy wobec przybyszy z miasta, mają również więcej doświadczeń w kontaktach z imigrantami. Najstarsi mieszkańcy są pozytywnie nastawieni do nowych mieszkańców, ale też mają świadomość, że za utrzymanie tradycji i więzi lokalnych są odpowiedzialni oni sami. W przypadku osób posiadających wykształcenie średnie i wyższe świadomość zachodzących przemian społecznych powoduje, że ta grupa mieszkańców bardziej obawia się imigrantów z miasta, a także bardziej zauważa zależność pomiędzy rozprzestrzenianiem się zachowań miejskich a przemianami kulturowymi i społecznymi na terenach wiejskich.

Bibliografia

- Liszewski S., 2004, *Rola i zadania geografii w badaniach zróżnicowania przestrzennego warunków życia mieszkańców miast. Założenia teoretyczne i program badań*, [w:] *Zróżnicowanie warunków życia ludności w mieście. XVII Konwersatorium Wiedzy o Mieście*, red. I. Jażdżewska, Wydaw. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, s. 7–17.

- Ostasiewicz W., 2002, *Metodologia pomiaru jakości życia*, Wydaw. Akademii Ekonomicznej, Wrocław.
- Słaby T., 1990, *Poziom życia, jakość życia*, „Wiadomości statystyczne” nr 6.
- Zborowski A., 2005, *Przemiany struktury społeczno-przestrzennej regionu miejskiego w okresie realnego socjalizmu i transformacji ustrojowej (na przykładzie Krakowa)*, IGiGP UJ, Kraków.
- Zborowski A., Chaberko T., Grad N., Kretowicz P., 2010, *Delimitacja Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego*, [w:] *Badanie funkcji, potencjału oraz trendów rozwojowych miast w województwie małopolskim*, Małopolskie Obserwatorium Polityki Rozwoju, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kraków, s. 517–543.
- ARiMR (Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa), dane dostępne na stronie internetowej: www.arimr.gov.pl (1.09 2011).
- GUS (Główny Urząd Statystyczny) dane dostępne na stronie internetowej: www.stat.gov.pl (15.11 2012).

LUDNOŚĆ MIEJSCOWA A IMIGRANCI Z WIELKIEGO MIASTA

ABSTRAKT: W artykule przedstawiono problemy terenów podmiejskich Krakowa wynikające z dynamicznie zachodzących procesów suburbanizacji. Skupiono się na wybranych elementach jakości życia związanych z relacjami zachodzącymi między rdzennymi mieszkańcami obszarów wiejskich a ludnością napływową pochodzącą z terenów miejskich. Badanie przeprowadzono wśród producentów rolnych mieszkających na terenie podkrakowskiej gminy Gdów. Wykazało ono, że respondenci obawiają się nowych sąsiadów i napięć, jakie wynikają z braku zrozumienia dla produkcji rolniczej. Mają oni jednocześnie świadomość, że rozwój obszaru metropolitalnego Krakowa stwarza szersze perspektywy na pozyskanie nowych miejsc pracy i nauki. Pomimo obaw dotyczących wpływu nie zawsze pożądanego wzorców miejskiego stylu życia na młodzież są świadomi, że za utrzymanie tradycji i kultury regionu są odpowiedzialni oni sami.

SŁOWA KLUCZOWE: jakość życia, obszar metropolitalny, strefa dojazdów do pracy